

Zwaar mishandelde ringslang weer terug in de natuur

Melding

Op 8 oktober 2015 kreeg ik een melding dat er een slang was gevonden achter een huis in de bebouwde kom van Gorredijk. De eerste gedachte die bij mij opkwam was dat het hier wel om een ontsnapte exoot zou gaan. Het bleek echter een ringslang te zijn. Hoe het dier daar verzeild is geraakt is een raadsel. Ringslangen vertonen vaak zwerfgedrag en kunnen op grote afstanden van hun oorspronkelijke leefgebied gevonden worden. De dichtstbijzijnde plek waar ringslangen hier worden gevonden is de 'Koufinne' dat tegen de Lippenhuisterheide aan ligt. Hemelsbreed toch wel ruim twee kilometer bij de plek vandaan waar deze slang werd gevonden.

In emmer geschept

Toen ik bij het betreffende huis arriveerde stond een gezelschap mij al op te wachten. Op mijn vraag waar het dier lag, wees men op een emmer. Toen ik hen vroeg of ze het hadden aangedurfd de slang beet te pakken, werd nonchalant geantwoord: "o, jawel hoor, gewoon opgeschept en in de emmer gebracht". Het bleek om een goed doorvoede ringslangvrouw te gaan – waarvan de gele ring niet zo erg opvallend was – met een lengte van tegen de 90 cm. Toen ik de slang uit de emmer haalde, zag ik dat het dier op enkele plekken flinke verwondingen had. In eerste instantie werd gedacht dat de slang misschien door een fietser was overreden.

Meer verwondingen

Thuisgekomen werd het dier nader bekeken. Behalve twee wonden op de rug - waarvan een met een lengte van 8 cm - had het dier bovendien ook nog een vrij diepe wond van ongeveer 4 cm lang aan de zijkant van het lichaam, tussen nek en keel. Ook kon het arme dier zijn bek niet goed sluiten waardoor het tongelen via de zijkant van de bek ging. Toen werd mij duidelijk dat het dier eerst met de schop geslagen moet zijn en daarna in de emmer geschept. Immers een gezonde ringslang laat zich niet met een schep in een emmer stoppen.

De verwondingen tussen nek en keel (boven) en op de zijkant van het lichaam (onder) waren zo ernstig dat de kans op genezing klein was... (Foto: Jelle Hofstra)

Antibioticum

Het dier werd thuis in een emmer geplaatst met een laagje water en verwarmd door er een gloeilamp van 60 Watt boven te hangen. De warmte bevordert de stofwisseling van het koudbloedige dier waardoor de genezing bevordert wordt. De wonden zijn opgehouden en behandeld met een breedspectrum antibioticum. Niet alle wonden kunnen namelijk gehecht worden, zoals wonden waarin zich veel bacteriën bevinden. Door te hechten worden bacteriën ingesloten en kunnen infectie veroorzaken. Dit is het geval bij wonden die ouder dan 6 uur zijn. Wanneer het dier zo is toegetakeld, was mij niet duidelijk. Bovendien had ik – gezien de verwondingen – niet verwacht dat de slang dit avontuur zou overleven.

Ontsnapt

Regelmatig werd door mij gecontroleerd of het dier inmiddels al bezwaken was. Op de derde dag vond ik tot mijn verbazing de emmer leeg, en na enig zoeken vond ik het dier terug in een hoek van de kamer. Om herhaling te voorkomen werd het dier nu in een terrarium geplaatst, eveneens onder een lamp en voorzien van water en plakkaten mos om zich te verschuilen. Ruim een week later ontdekte ik dat de slang zijn bek weer normaal sloot en weer tongelde zoals het hoorde.

Ringslangvrouw van 90 cm met diverse verwondingen. (Foto: Jelle Hofstra)

Uiteindelijk was de verwonding bij de bek ook genezen en kon de slang weer normaal tongelen. (Foto: Jelle Hofstra)

Levendig

Na verloop van tijd werd het dier steeds alerter en kwam onmiddellijk in actie als de deur van de kamer werd geopend. Bij het openen van het terrarium viel de slang fel uit zonder echter ooit te bijten. Bij het hanteren kronkelde het dier in alle bochten, om uiteindelijk de anale klieren te ledigen zodat de kamer zich vulde met een lucht die deed denken aan rotte eieren en knoflook. De wonden bleken voorspoedig te genezen, al is de kans groot dat de slang bij het vervellen moeilijkheden zal ondervinden.

Hoe verder

Bleef de vraag hoe het nu verder moest met de slang. Het dier is bij de wet beschermd en mag dan ook niet gehouden worden. Moest ik het dier bij mij thuis laten overwinteren of was er nog tijd om het terug te zetten in de natuur. Normaal zoeken de dieren half oktober al het overwinteringsgebied op. Tegen het

einde van de maand oktober kreeg ik een melding dat er nog een zonnende ringslang was gespot door het zachte weer. Het wachten was toen op een geschikte dag. En die kwam op 29 oktober.

Het dier is losgelaten op de Lippenhuisterheide waar ik sinds 1990 monitor. Er werden op de plek die ik voor de slang had uitgekozen op die dag waarden gemeten van 28 °C in de zon en in de luwte. Het gebied is daar ruig met houtopslag, en regelmatig vind ik hier in het voorjaar zonnende adders die ik soms zelfs in een (muizen?)hol zie verdwijnen. Op de hei wemelt het meestal van deze holen, die vooral zichtbaar worden na een heidebrand.

Gelukkig bleef het vrij zachte weer voor de tijd van het jaar aanhouden. Zelfs op 1, 3 en 4 november kwamen nog meldingen binnen van actieve slangen en 7 november was zelfs de warmste dag sinds de metingen. Daarna volgden nog vele zachte dagen voor de tijd van het jaar.

Ik heb goede hoop dat de ringslang in die tijd een mooi plekje heeft gevonden om te overwinteren en hopelijk kom ik de patiënt ooit nog weer eens tegen.

Stootje verdragen

Niet de slang zelf is erg taai, ook de eieren kunnen wel een stootje verdragen is mijn ervaring. Zo vond ik ooit ringslangeieren bovenop een broeihoop op het golfterrein te Beetsterzwaag, die vermoedelijk waren uitgegraven door een Bunzing. De eieren werden meegenomen en in een broedstoof geplaatst. Ik had er echter geen hoge pet van op, aangezien de nachten nogal flink koud waren geweest. Na verloop van tijd werden de eieren in de broedstoof iets te vochtig en begonnen akelig donker te kleuren. Ervan uitgaande dat de kweek mislukt was werd de aquariumverwarming uit het stopcontact getrokken. Toen ik de eieren enkele dagen later wilde opruimen, werd voor de zekerheid een ei geopend. Groot was mijn verbazing dan ook dat hierin een volgroeid en levend jong zat. Na de verwarming weer te hebben aangesloten, kwamen de eieren enkele dagen later zonder moeite uit.

Jelle Hofstra

Verzoek om adderhuidjes!

Voor een onderzoek van de Universiteit van Gent (België) vragen we of u adderhuidjes wilt meenemen uit het veld. Graag droog bewaren in een envelop bij kamertemperatuur, met een briefje erbij met hierop de datum en de vindplaats. Als u ze naar RAVON stuurt t.a.v. Annemarieke Spitzen (of meegeeft aan een RAVON-collega), dan zorgen wij dat alles in Gent terecht komt. Bij voorbaat vriendelijk dank! Heeft u vragen, neem dan contact op met Annemarieke Spitzen (a.spitzen@ravon.nl)

Net vervelde adder. (Foto: Dick van Dorp)